

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

INTERKULTUREL PLEJE I SOCIAL- OG SUNDHEDSSEKTOREN (I-CARE)

MODUL 5: KROPPEN, KØN, SEX, INTIMITET

www.i-care-project.net

Projektinformation

Projektets titel:	INTERKULTUREL PLEJE I SOCIAL- OG SUNDHEDSSEKTOREN (I-CARE)
Projektets nummer:	2019-1-UK01-KA202-061433
Underprogram eller KA:	Hovedaktion 2: Samarbejde om innovation og udveksling af god praksis
Forfatterpartner:	KMOP
Dato for udarbejdelse:	Juni 2021

This work is licensed under the Creative Commons
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 License
© 2021 by I-CARE Consortium

Europa-Kommissionens støtte til produktionen af denne publikation indebærer ikke en godkendelse af indholdet, som kun afspejler forfatterens synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for den brug, der kan gøres af oplysningerne heri.

Indhold

Introduktion	1
Modulets formål og målsætninger	1
Læringsresultater	1
Forståelse, færdigheder og kompetencer der udvikles:	1
Anvendt undervisningsmetode/Hvad du skal gøre	2
Varighed	2
Yderligere læsning.....	2
Sektion 1: Biologisk og socialt køn	3
Sektion 2: Kroppen.....	7
Sektion 3: Kulturer og køn	9
Sektion 4: Intimitet	11
Sektion 5: Interkulturelle kompetencer i sundhedssektoren	13

NØGLE TIL SYMBOLERNE

	AKTIVITET		UNDERVISERENS NOTER		SAMMENFATNING
	UNDERVISERENS INPUT		HANDLINGSPLAN		

Introduktion

Dette modul udforsker interkulturel kommunikation i forhold til krop, køn, sex og intimitet.

Modulets formål og målsætninger

Formålet med modulet er at få eleverne til at udforske:

- forskellige holdninger til sex, køn, kroppen og intimitet.
- undersøge sammenhængen mellem kultur og køn
- forstå de forskellige kønsroller, som kvinder og mænd tildeles i forskellige kulturer

Læringsresultater

Efter dette modul vil du være i stand til at:

- ◆ Forstå forskellen mellem biologisk og socialt køn
- ◆ Forstå forskellige holdninger i forbindelse med sex og seksualitet
- ◆ Forstå forholdet mellem kultur og køn/krop
- ◆ Opdage kønsroller på tværs af kulturer
- ◆ Anvende effektive redskaber til at dække over den kulturelle kløft, der kan være, når man tager sig af personer fra en anden kultur
- ◆ Beskæftige dig kritisk med kulturelle forskelle vedrørende biologisk og socialt køn
- ◆ Reflektere over egen personlig kulturel identitet

Forståelse, færdigheder og kompetencer der udvikles:

- ◆ Øget interkulturel bevidsthed
- ◆ Bedre færdigheder
- ◆ Bedre sociale færdigheder i forbindelse med at arbejde på tværs af kulturer
- ◆ Personlige færdigheder i forbindelse med at arbejde på tværs af kulturer
- ◆ Øget kompetence i forbindelse med at arbejde i multikulturelle miljøer

Anvendt undervisningsmetode/Hvad du skal gøre

Dette modul er tilgængeligt som e-læring og kan også leveres ansigt til ansigt i et klasseværelse eller med en klasse via en virtuel platform.

Det omfatter

- ◆ Læsning af baggrundsinformation om modulets emne.
- ◆ Gennemførelse af øvelser og aktiviteter enten ved e-læring, ved at deltage i et kursus ansigt til ansigt eller via en virtuel platform.
- ◆ Øvelser til refleksion og til at tjekke forståelsen.

Varighed: 2 timer

Yderligere læsning

Du finder også en række understøttende ressourcematerialer til yderligere information i [I-CARE Værktøjskasse](#) og i [I-CARE App](#).

Sektion 1: Biologisk og socialt køn

En af mine veninder beskrev en meget vanskelig situation, som hun havde stået i. En iransk mor og far indlagde deres tretten måneder gamle barn på den børneafdeling, hvor hun arbejder. Efter tre dage med tests og undersøgelser blev det opdaget, at Ali havde Wilms tumor, en form for kræftsygdom børn kan få. Heldigvis er overlevelsesraten 70-80 % med den rette behandling. Før de mødtes med min veninde, som er onkolog for børn, for at drøfte Alis behandling, var hr. og fru Mohar bange, men samarbejdsvillige. Efter mødet med hende ville de ikke længere samarbejde. De nægtede at give tilladelse til selv de mest rutinemæssige procedurer. Hr. Mohar ville ikke engang tale med lægen eller sygeplejerskerne. I stedet ringede han til andre specialister for at drøfte Alis sag. Efter flere frustrerende dage besluttede min veninde at overdrage sagen til en kollega. Han mødtes med familien Mohar og fandt dem yderst samarbejdsvillige. Hvad tror du, der var årsagen til deres pludselige ændring i adfærd? Hvad ville du gøre i hendes sted?

Start dette modul med at læse den korte historie ovenfor op for eleverne, for at få dem til at tænke over begrebet køn. Start derefter en diskussion ved at spørge eleverne om, hvorfor vi skal være tolerante for enhver form for kønsforskell og hvorfor det stadig er vigtigt at vide noget om køn, selvom det ikke er relateret til ens arbejde. Efter denne diskussion kan du gå videre til at diskutere Abdul Nazihs historie og spørge eleverne, hvad de ville gøre i situationen. Herefter skal der laves en brainstorming om begreber i forbindelse med køn og interkulturelisme. Der skal lægges vægt på de fælles begreber.

Basale termer:

- **Biologisk køn:** sæt af biologiske og fysiologiske træk, der definerer det maskuline og feminine.
- **Socialt køn:** socialt og kulturelt konstruerede identiteter/roller for mænd og kvinder.
- **Kønsidentitet:** hvordan nogen opfatter sig selv med hensyn til køn. Kønsidentitet er ikke binært eller statisk.
- **Seksuel orientering:** hvilket køn en person er tiltrukket af.

Social konstruktivisme

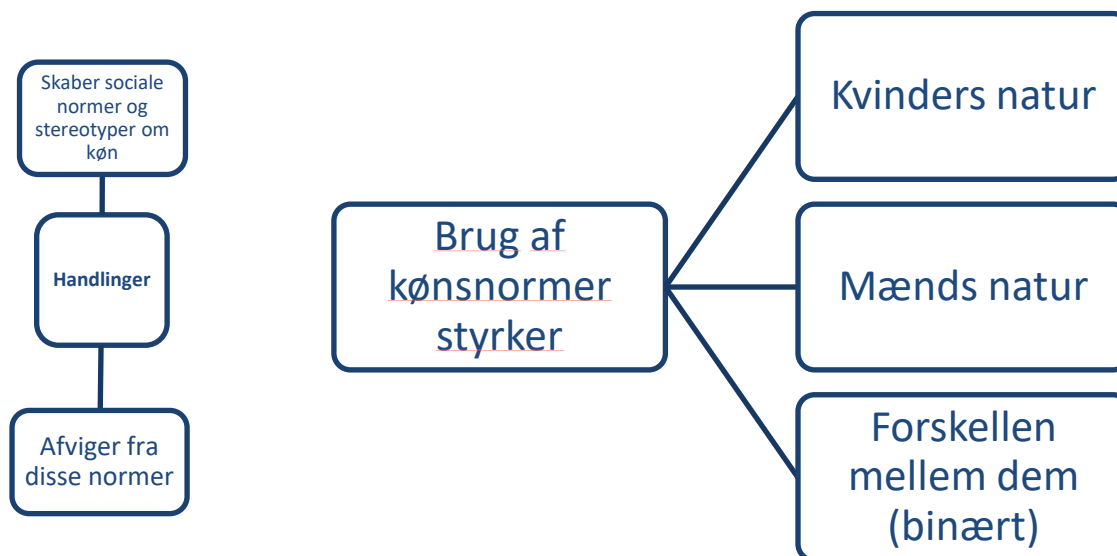
1. Alt, hvad vi ser og ved, er **delvist socialt konstrueret**. Det har ingen betydning uden de specifikke sociale relationer, vi indgår i og er afhængige af. Kønssteoretikere trækker på denne teori for at analysere kønsspørgsmål.

Kønsperformativitet

2. Identitet er konstrueret og rekonstrueret gennem gentagne handlinger. Mennesket har en tendens til at tilpasse sig på grund af socialt pres, men det er også muligt at modstå presset. Det er på denne måde, at forskellige kønsidentiteter dannes.

Køn "er en udvendig præsentation, der er styret af social sanktion og tabu ...."- Køn er ... en identitet opnået gennem gentagne handlinger. "- Judith Butler

Diskuter, hvordan forskellige handlinger fører til forskellige resultater. Handlinger kan enten videreføre de eksisterende sociale normer vedrørende kønsroller og seksualitet, eller de kan afvige fra disse normer. Du kan henvise til popidoler, f.eks. Harry Styles, som vælger at klæde sig i "feminint" tøj. Hvorfor vælger nogle at klæde sig på den måde? Hvilket budskab ønsker de at sende? Hvordan hænger det sammen med de traditionelle opfattelser af kvindens og mandens natur?

Brug derefter dias 12. Læs børnerimet op og del gruppen ind i par og bed dem om at diskutere spørgsmålene på dias 12 med udgangspunkt i rimet.

Aktivitet –børnerim (dias 12, 13)

Hvad er små drenge lavet af?

Fart og lopper

Som hvalpe, der hopper

Det er hvad små drenge er lavet af.

Hvad er små piger lavet af?

Sukker og krydderi,

Som alt det søde, vi kan li'

Det er hvad små piger er lavet af

- Hvilke oplysninger om kønsudtryk får vi i dette rim?
- Hvordan ser vi på disse opfattelser i dag i Vesten?
- Prøv at lave en association mellem kønsudtryk-tid-rum.

Sektion 2: Kroppen

Kroppen er et vigtigt element i en persons identitet. Det er igennem kroppen at identitet, kultur eller individualitet kommer til udtryk. Kulturer og subkulturer, såsom klasse, religion og nationalitet, påvirker den måde, hvorpå personer opfatter sig selv og andre. På tværs af forskellige kulturer kan vi møde forskellige opfattelser af kroppen. Det betyder, at der ikke findes noget "naturligt", når vi taler om kroppe. Opfattelser af kroppen er ikke kun forskellige i forhold til rum eller kultur, men også i forhold til tid. Samfund er ikke statiske, men ændrer sig konstant ("Body Culture, Body, Gender, Sexuality in Adult Trainings", 2013). Det afhænger af den særlige kulturelle kontekst, hvad der anses for at være acceptabelt. For eksempel kan tatoveringer og piercinger være almindelige i én kultur, men uacceptable og en grund til diskrimination i andre kulturer. Der er forskelle i den måde, som en person opfatter bl.a. følgende på:

- Livsstadier
- Kroppens hverdag
- Mode
- Nonverbal kommunikation
- Kroppens funktioner
- Smerter
- Sundhed

Aktivitet (dias 19)

Tænk over situationen i dit hjemland:

- Ville det være accepteret, at en lærer på en skole eller et universitet har mange tatoveringer?
- Bliver personer med mange piercinger udsat for forskelsbehandling på arbejdspladsen?

Identiteter og kulturer kommer til udtryk gennem kroppen. Der findes ikke noget, der er naturligt, når vi taler om kroppen. Kropsopfattelser ændrer sig gennem rum og tid. Vores kultur definerer, hvad der er acceptabelt ved kroppen.

Sektion 3: Kulturer og køn

Kulturanthropologien ændrede den almindelige opfattelse af, at mennesker er ens alle steder. Antropologien viste, at flere aspekter af menneskets eksistens og liv, såsom seksualitet, følelser, sociale relationer og strukturer, er meget forskellige alt efter kultur. Seksualitet er et vigtigt aspekt af alle kulturelle og nationale identiteter. Etniske og racemæssige grænser identificeres også som seksuelle grænser. Nationer definerer og fastholder dermed også opfattelsen af seksualitet.

Normativ heteroseksualitet: *definerer, hvilken seksuel identitet, orientering og adfærd, der er acceptabel inden for en nations og kulturs grænser. Afvigelser fra reglerne er ikke blot uacceptable, men bekæmpes også, fordi de forstyrrer den nationale og etniske ideologiske konstruktion.*

Hver kultur bestemmer kønsrollerne inden for sine grænser. Disse roller produceres gennem kommunikation, fordi kommunikation påvirker og former vores ideologier og mentaliteter. Det påvirker også forskellene med hensyn til kønsroller. Forskellene mellem kønsroller og kønsmanifestationer er udtryk for specifikke værdier og normer. (Neculaesei, 2015)

- **Maskuline samfunds** køn og følelsesmæssige roller er forskellige. Mænd forventes at være autoritære og hårde, mens kvinder skal være blide og bløde
- **Feminine samfund** har mere flydende og mindre klare grænser

Forskellige kulturer ser forskelligt på kønsudtryk og kønsroller. Magtfordelingen mellem kønnene bør ikke betragtes som "normal" i nogen kultur, fordi den afhænger af tid og rum. De etablerede magtforhold er ikke stabile, men snarere dynamiske. Hvad mennesker fra én kultur ser som en begrænsning, ser andre som normalt.

Bed eleverne om at reflektere over spørgsmålene om den kultur, de lever i og give eksempler på ting, der får dem til at tænke sådan.

Aktivitet (dias 26)

Hvilken slags kultur lever du i?

Hvilke muligheder er der for en ændring af magtforholdene mellem kønnene?

Reflekter over aktuelle sager og debatter, der er opstået i dit land om køn, ligestilling mellem kønnene og kønsroller.

Kulturanthropologien har vist, at seksualitet, følelser, sociale relationer og strukturer er forskellige fra kultur til kultur. Etniske og racemæssige grænser identificeres også som seksuelle grænser. Hver kultur definerer kønsrollerne inden for sine grænser. Maskuline vs. feminine samfund. De eksisterende magtforhold mellem kønnene er ikke stabile.

Sektion 4: Intimitet

Intimitet er forskellig på tværs af kulturer. Disse forskelle hænger sammen med begreberne individualisme og kollektivism. (Marshall, 2008)

Individualisme – direkte, verbale, eksplicite og udtrykfulde kommunikationsstile, der lægger større vægt på at dele personlige erfaringer og følelser for at øge intimitet. Hvis man indgår i mange relationer, er der større risiko for, at man kan blive såret, men det kan have færre sociale konsekvenser.

Kollektivism - indirekte, nonverbale, tvetydige kommunikationsstile, der lægger mindre vægt på at dele personlige oplevelser. Tæt knyttede netværk øger sandsynligheden for, at u hensigtsmæssige eller uønskede afsløringer vil blive kritiseret meget negativt.

Introducer eleverne for begrebet intimitet og de forskelle, der findes på tværs af kulturer, ved hjælp af en kort quiz: Bed eleverne om at vælge det svar, de mener er korrekt. Afslør svaret på det næste dias! Der er ikke noget rigtigt svar, det er for at få eleverne til at tænke over deres reaktioner på spørgsmålene.

Aktivitet (dias 30, 31)

Forestil dig, at du er en ung pige i den gamle hinduistiske kultur. Hvilken slags kys ville du bruge?

- Fransk kys: et elskovskys, hvor partnernes tunger strækker sig ud for at røre hinandens læber eller tunge
- Gribende kys: når vores underlæbe rører ved vores partners underlæbe, uden at røre overlæben.

- c. Kraftfuldt kys: når vi rører ved vores partners underlæbe med stor kraft
- d. Berøringskys: når vores tunge rører vores partners læbe, vi lukker øjnene og vores hænder rører vores partners

Sektion 5: Interkulturelle kompetencer i sundhedssektoren

Fælles termer. Stereotyper, diskrimination, tolerance, ligestilling, socialisering, minoriteter

Kønstermer. Seksualitet, feminisme, sexism, køn

Interkulturelle termer. Multikulturel, racisme, interkulturel, indvandrere, kultur

Det er **ikke** nødvendigt at være opmærksom på/kende til alle de sex- og køns-"sprog", der findes, eller at tolerere alle seksuelle adfærdsmønstre og normer. Det er nødvendigt at være i stand til at forstå relativiteten af rigtigt og forkert, etisk og uetisk med hensyn til kønsnormer for at kunne selvreflektere og være åben over for mangfoldighed og for at forstå sig selv og egne kulturelle normer.

Interkulturel kompetence i sundhedssektoren: Interkulturel kompetence i sundhedssektoren er et meget vigtigt element. Interkulturel kompetence med hensyn til køn/krop; evnen til at indgå i en effektiv dialog og tackle vanskelige emner; have forståelse for borgeren/patienten og yde behandling af høj kvalitet. At kunne bygge bro over den kulturelle kløft. Have forståelse og kunne skabe tillid. Lægge private overbevisninger til side.

Aktivitet (dias 38, 39, 40, 41)

Casestudie 1

Lamar Johnson, en 33-årig afroamerikansk patient, blev set som en "hyppig gæst" af sygeplejerskerne og lægerne på skadestuen (et udtryk, der bruges til at beskrive personer, der gentagne gange kommer på hospitalet med de samme symptomer hver gang, og som ofte antages at være stofmisbrugere). Hver gang han kom ind og klagede over ekstrem hovedpine, fik han smertestillende medicin og blev sendt hjem. Den sidste gang han kom ind, blev han indlagt på intensivafdelingen, hvor sygeplejersken Courtney lige var begyndt at arbejde. Da hun hørte ham blive beskrevet som en hyppig gæst, spurgte hun en anden sygeplejerske, hvorfor man troede, at han var stofmisbruger. Hun fik svaret: "Han har ikke andet at lave; jeg ved ikke, hvorfor han tror, at vi kan understøtte hans stofmisbrug"

Spørgsmål til casestudiet

- Hvad er dine tanker efter at have læst denne historie?
- Hvordan forklarer du sundhedspersonalets adfærd?
- Hvad ville du gøre, hvis en person som Lamar Johnson dukkede op på det hospital/den institution, hvor du arbejder, og havde de samme symptomer?

Selvom Courtney sagde, at hendes instinkter fortalte hende, at der var noget andet på færde, så hun hans tatoveringer hans grove opførsel og blev påvirket af det, som alle andre sagde. Mens hun kørte ham til en CT-scanning, fik mr. Johnson en diskusprolaps og døde. Det viste sig, at han havde en sjælden form for meningitis og at han virkelig led af alvorlig hovedpine. Hvis nogle af medarbejderne ikke havde set ham som narkoman ved et af hans tidligere besøg, kunne hans liv måske være blevet reddet. Denne hændelse gjorde indtryk på Courtney, som svor at hun aldrig nogensinde ville dømmen en patient på udseendet, men stole på sine instinkter i stedet for at lade sig påvirke af andre.

- Ville du gøre noget anderledes, nu hvor du har læst slutningen på denne historie?
- Tror du, at hans tatoveringer påvirkede sundhedspersonalets adfærd?

Casestudie 2

Amiya Nidhi var en ung kvinde i tyverne, som for nylig var immigreret til USA fra Indien. Hun var på hospitalet for at føde. Hendes støtteperson var hendes søster, Marala. Marala blev ved med at sige til hende, at hun skulle få en epiduralbedøvelse, men Amiya sagde, at selvom hun gerne ville have en, kunne hun ikke få en, da hendes mand ikke ville tillade det.

Spørgsmål til casestudiet

- Hvad mener du om forholdet mellem Amiya og hendes mand?
- Hvad tænker du om Amiya?
- Hvordan ville du håndtere denne situation som plejepersonale?

Amiyas' sygeplejerske gjorde følgende:

Sygeplejersken Cindy overhørte samtalen. Da hun havde lært, at mændene er autoritetsfigurer i det traditionelle indiske hjem, gik hun hen for at tale med hr. Nidhi. Hun forklarede, hvorfor det ville være godt med en epiduralbedøvelse. Hun sagde, at han virkede glad for, at hun kom hen til ham og snakkede om det. Han sagde, at han ville tænke over det og give hende besked. Ca. 30 minutter senere kom han hen til Cindy og fortalte hende, at han gerne ville have, at hans kone skulle have en epiduralbedøvelse. Alle var glade. Ved at bruge kulturel kompetence hjalp Cindy sin patient med at få den behandling, hun ønskede, samtidigt med at hun respekterede autoritetsstrukturen i familien.

Interkulturel kompetence vedrørende køn/krop er evnen til at indgå i en effektiv dialog og tackle vanskelige emner. Interkulturel kompetence vedrørende køn/krop betyder at forstå relativiteten af rigtigt og forkert, at være reflekterende og åben over for forskellighed og at forstå sig selv og egne kulturelle normer.

Kønsidentiteter dannes gennem gentagne handlinger, der har en tendens til at tilpasse sig det sociale pres. Identitet, kulturer og individualitet kommer til udtryk gennem kroppen. Opfattelsen af kroppen er forskellig på tværs af rum og tid. Hver kultur definerer kønsrollerne inden for sine grænser. Magtfordelingen mellem kønnene er også tids- og rumrelateret. Forskelle i forhold til intimitet hænger sammen med begreberne individualisme og kollektivism. Interkulturel kompetence i sundhedssektoren er ikke ensbetydende med godkendelse af alle seksuelle normer, men forståelse og respekt for forskellighed.

Afslut sessionen ved at bede hver deltager om at reflektere over det, de har lært ved at beskrive 3 aspekter af deres adfærd, der er forbundet med køn og krop, som de nu kan identificere som kulturelt inkompetent ud fra det, de har lært fra modulet, og 3 handlinger, de vil ændre som følge af læringen. Det kan være ting som at finde ud af mere om et emne eller ændre adfærd.

Overvej 3 af dine adfærdsmønstre, der er forbundet med køn og krop, som du nu identificerer som kulturelt inkompetente:

- 1.
- 2.
- 3.

Hvad vil du gøre anderledes som følge af undervisningen?